

ለህዝብ አገልግሎት የሚውል እንጂ የግል ሃብት ባለመሆኑ ቤ/ክርስትያና ባለቤትነትን ለማረጋገጥ የባለቤትነት የምስክር ወረቀት አንድታቀርብ ስለማትገደድ የሥር ፍ/ቤቶች የባለቤትነት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት አልቀረበም በማለት የሠጡት ውሳኔ የህግ ስህተት አለበት።

ው ሣ ኔ

- 1) የጅጅጋ ዞን ከፍተኛ ፍ/ቤት በሰኔ 09 ቀን 1996 ዓ.ም. የሠጠው ውሳኔና የሶማሌ ክልል ጠቅላይ ፍ/ቤት በመ/ቁ 05/1/134/96 በጥቅምት 12 ቀን 1998 ዓ.ም. የሠጠው ውሳኔ ተሸሯል።
 - 2) ክርክር የቀረበበትን 6 ክፍል ቤት ተጠሪዎች ለአመልካች ያስረክቡ።
 - 3) የጅጅጋ ዞን ከፍተኛ ፍ/ቤት በዚህ ውሳኔ መሠረት እንዲያስፈፅም የዚህ ትዕዛዝ ግልባጭ ይድረሠው።
- መዝገቡ ተዘግቷል። ይመለስ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት

ቤ/ኃ

የሰ/መ/ቁ. 22719

ጥቅምት 14 ቀን 2000 ዓ.ም

ዳኞች:- ዓብዱልቃድር መሐመድ

ሐጎስ ወልዱ

ተገኔ ጌታነህ

ተሻገር ገ/ሥላሴ

ብርሃኑ አመነው

አመልካች:- የአ/አ/ከተማ አስተዳደር ሥራና ከተማ ልማት ቢሮ ተተኪ

የመሬት ልማትና አስተዳደር ባለሥልጣን አልቀረቡም

ተጠሪ:- አቶ ነጋሽ ዱባለ - ጠበቃ አቶ መኮንን ኪዳኔ ቀረቡ

መዝገቡን መርምረን የሚከተለውን ፍርድ ሰጥተናል

ፍ ር ድ

መዝገቡ ለሰበር ችሎት ሊቀርብ የቻለው የፌ/ክ/ፍ/ቤት በይግባኝ መ/ቁ 35928 ላይ ታህሳስ 5 ቀን 1998 ዓ.ም በሰጠው ፍርድ የፌ/መ/ደ/ፍ/ቤት የሰጠውን ውሳኔ በማፅናቱ የሥር ፍ/ቤቶች ውሳኔ መሠረታዊ የሕግ ስሕተት አለበት እና እንዲታረም ሲል አመልካች ጥር 15 ቀን 1998 ዓ.ም የተፃፈ አቤቱታ በማቅረቡ ነው።

በአቤቱታው መሠረት ሰበር ችሎት መዝገቡን ከመረመረ በኋላ የተሰረዘው የቤት ባለቤትነት ደብተር እና ካርታ ተፈፃሚነት እንዲቀጥል ሲል የሥር ፍ/ቤት የሰጠውን ውሳኔ አግባብነት ለመመርመር ተጠሪ እንዲቀርብ አዘ/አዝዞ ግራ ቀኙ ክርክራቸውን አሰምተዋል። የሰበር ችሎትም የግራ ቀኙን ክርክር ከሰማ በኋላ መዝገቡን ከሥር ፍ/ቤት ክርክርና ውሳኔ አንፃር አግባብነት ካለው ሕግ ጋር አገናዝቦ መርምሯል።

የጉዳዩ መነሻ በአጭሩ ሲታይ በወረዳ 17 ቀበሌ 20 የሚገኙ በቁጥር 1304፣1305 እና 1306 ቤቶች በካርታ ቁጥር 32221 እና በቤት ባለቤትነት ደብተር ቁጥር 17/3/91 ማረጋገጫ መሠረት የተጠሪ መሆናቸው ተረጋግጦ በፍ/መ/ቁ. 503/88 እና በአፈጻጸም መ/ቁ 90/92 ተጠሪ እንዲረከብ ከተደረገ

በኋላ አመልካች እና የመ/ቤቱ የሥራ ሐላፊዎች / በሥር ፍ/ቤት 1ኛ እና 2ኛ ተከላሾች/ ይህንን የባለቤትነት ማረጋገጫ እንዲመክን በማድረጋቸው ለዚህ ሕገወጥ ተግባራቸው ተጠያቂ እንዲሆኑ እና የሰነዶቹ ትክክለኛነት ተረጋግጦ ካርታ እና ደብተሩ ተዘጋጅቶ ለተጠሪ /ለሥር ክላሽ/ አንዲሰጥ ይወሰንልኝ ሲል ባቀረበው ክስ የሥር ፍ/ቤት ከአከራከና የግራ ቀኙን ማስረጃ ከመረመረ በኋላ የአመልካች ድርጊት ሕገወጥ ነው በማለት የቤት ባለቤትነት ማረጋገጫ ሰነዶቹ ተፈጻሚነት እንዲቀጥል ሲል ውሳኔ ሰጥቷል።

ከዚህ ውሳኔ እና ለሰበር ከቀረበው ክርክር አንፃር በመሠረታዊነት ሊታይ የሚገባው ነጥብ የተጠሪ /የሥር ክላሽ/ የባለቤትነት ማረጋገጫ ሰነዶች በአስተዳደር አካል ከተሰረዘ ክስ ለማቅረብ የክስ ምክንያት አለን? የሚለውን የሕግ ጥያቄ አግባብ ካለው ሕግ ጋር በማገናዘብ መርምረናል። በመሠረቱ አመልካች መሥሪያ ቤት የቤት ባለቤትነት ማረጋገጫ ደብተር የመስጠትም ሆነ የመሰረዘ መብት በሕግ ተሰጥቶታል። ተጠሪም በሥር ፍ/ቤት እንዲረጋገጠው በቤት ቁጥር 1304፣1305 እና 1306 ላይ የተሰጠው የካርታ ቁጥር 32221 እና የቤት ባለቤትነት ደብተር ቁጥር 17/3/91 ተሰርዟል። ይህንን ያደረገው አካል በሕግ በተሰጠው ሥልጣንና ሃላፊነት መሆኑ እንደተመለከተ ሆኖ ይህ አካል በሥልጣኑ በወሰነው ጉዳይ ጉድለት ካለበት መታረም የሚችለው የሥልጣን ተዋረዱን ጠብቆ ባለው የአስተዳደር አካል መሆኑ ይታወቃል።

ይህ እንዳለ ሆኖ የአሁን ተጠሪ በፍ/ቤት ክስ ለማቅረብ በመጀመሪያ በሕግ አግባብ መሠረት ለክርክሩ መነሻ ወይም መሠረት በሆነው ሀብት ላይ መብት ወይም ጥቅም ያለው መሆኑን ማረጋገጥ አለበት። ይህ መብት ወይም ጥቅም ሊረጋገጥ የሚችለውም በምኞት ወይም በፍላጎት ብቻ ሳይሆን በሕግ ፊት ተቀባይነት ያለውን አረጋጋጭ ማስረጃ በማቅረብ መሆን እንዳለበት ከፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕግ አንቀጽ 33/2/ መንፈስ መረዳት ይቻላል። በዚህ ረገድ ይህ የሕግ ክርክር በሥር ፍ/ቤት የተነሳ ቢሆንም የሥር ፍ/ቤት አፅንኦት ሰጥቶት አልተመለከተውም።

አሁን በተያዘው ጉዳይ ላይ አመልካች የተጠሪን የባለቤትነት ማረጋገጫ ሰነዶች ከሰረዘ ተጠሪ አስቀድሞ በተጠቀሱት ቤቶች ላይ ባለመብት መሆኑን የሚያረጋግጡ ማስረጃዎችን በእጁ ማስገባት ይኖርበታል። ይህ መሠረታዊ ማረጋገጫ ሰነድ ወይም ማስረጃ ሳይኖረው ፍ/ቤት ሰነድ እንዲሰጠው እንዲወሰንለት መጠየቅ አይቻልም። በመሆኑም የተጠሪ መብትና ጥቅም የሚረጋገጠው የአስተዳደር አካላት በሚሰጡት የባለቤትነት ማረጋገጫ ሰነዶች እንደሆነ በፍ/ብ/ሀ/ቁ.1195/1/ ተመልክቷል። የአሁን ተጠሪ በዚህ አካል የተረጋገጠ ማስረጃ ሳይኖረው ለክርክሩ መነሻ በሆኑ ቤቶች ላይ መብት እንዳለው የሚያርጋግጥ ማስረጃ ሳያቀርብ ክስ ማቅረቡ በሕግ ተቀባይነት የለውም።

ስለዚህ የተጠሪ ክስ የፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕግ አንቀጽ 33/2/ የተመለከተውን አሟልቶ ያልቀረበ ሆኖ ሳለ የሥር ፍ/ቤቶች ይህንን ወደ ጐን በመተው ወደ ጉዳዩ ገብተው በማከራከር አመልካች ለተጠሪ ሰጥቶ የነበረውን የባለቤትነት ማረጋገጫ ሰነዶች መሰረዙ አግባብ ስላልሆነ የሰነዶቹ ተፈጻሚነት እንዲቀጥል በማለት የሰጡት ውሳኔ መሠረታዊ የሕግ ስሕተት ያለው ሆኖ አግኝተነዋል።

ው ሳ ኔ

1/ የፌ/መ/ደ/ፍ/ቤት በመ/ቁ 30467 ጥቅምት 25 ቀን 1997 ዓ.ም የሰጠው ፍርድ እና የፌ/ክ/ፍ/ቤት በመ/ቁ.35928 ታህሳስ 5 ቀን 1998 ዓ.ም የሰጠው ፍርድ ተሸሯል። ይፃፍ።

2/ የዚህን ችሎት ወጪና ኪነግራ ግራ ቀኙ የየራሳቸውን ይቻሉ።

መዝገቡን ዘግተን ወደ መዘገብ ቤት መልሰናል።

የማይነበብ አምስት ዳኞች ፊርማ አለበት

ቤ/ኃ